

Посебни стандард - историјат и мотивација заједничког студијског програма

Здравствени систем Србије пролази кроз период реорганизације и модернизације. У протеклих неколико година уложено је много финансијских средстава у реконструкцију здравствених установа и набавку медицинске опреме. Све наведене активности су праћене и новим законима и прописима и увођењем више реда и система у организацију, токове новчаних средстава, побољшање услова рада, сигурност болесника и унапређење квалитета здравствене заштите.

Едукација из области управљања и доброг менаџмента постала је неопходна, како на нивоу здравствене политике, тако и руковођења установама, пројектима, превентивним програмима и свим другим здравственим сегментима. Нашем здравственом систему су поред добрих лекара и медицинских сестара потребни менаџери који су способни да размишљају стратешки и који се односе према људима и капацитетима и организацији рада на начин који максимално користити све постојеће ресурсе у циљу сталног унапређења квалитета. Овај студијски програм је настао као резултат сарадње медицинских факултета из Београда, Ниша, Новог Сада и Крагујевца, Факултета организационих наука из Београда и еминентних професора са факултета широм Европе, који сви заједно поседују велико теоријско знање и практично искуство на разним нивоима у различитим процесима реформи.

Успостављање студијског програма и бесплатно школовање за прве две генерације студената омогућила је Европска унија путем пројекта „Обука за менаџмент у здравству“, што представља директну помоћ здравственом систему Србије.

У периоду после окончања финансираног пројекта одрживост студијског програма обезбеђују и преузимају Медицински факултет и Факултет организационих наука Универзитета у Београду.

Захтев за акредитацију дипломских академских студија - мастера из менаџмента у систему здравствене заштите, подноси Медицински факултет и Факултет организационих наука Универзитета у Београду који ће заједнички организовати и спроводити студијски програм. Наставно-научна Већа оба факултета су се сагласила са предложеним студијским програмом. Споразумно је договорено да материјални и просторни ресурси буду Медицинског факултета, а кадровски заједнички, што значи да је локација извођења наставе на Медицинском факултету који обавља и административне послове (расписивање заједничког конкурса за упис студената, издавање индекса, евиденција, досијеи студената, распоред часова, праћење наставе, евалуација квалитета, техничка подршка и издавање диплома коју потписују декани оба факултета). Посебним уговором између факултета ће се ближе регулисати међусобне финансијске обавезе факултета.

На тај начин ће се остварити основни циљ дипломских академских студија – мастера, да се образују менаџери у систему здравствене заштите који ће бити способни да руководе и управљају променама и реорганизацијом комплексног система, да размишљају стратешки, раде ефикасно максимално користећи постојеће ресурсе што ће доприносити побољшању квалитета здравствених услуга и унапређењу здравственог система у целини.

Стандард 1. Структура студијског програма

Студијски програм садржи елементе утврђене законом.

Дипломске академске студије - мастер из менаџмента у систему здравствене заштите чине обавезни и изборни предмети са укупно 60 бодова Европског система преноса бодова (ЕСПБ). Скуп обавезних предмета исти је за све полазнике, а састоји се од 7 предмета са укупно 35 бодова ЕСПБ. После одслушаних обавезних предмета студенти се опредељују за 4 изборна предмета (укупно 20 бодова) од понуђених 13 предмета. Написани завршни рад носи 5 бодова ЕСПБ, што све заједно чини 60 бодова ЕСПБ. Начин завршетка дипломских академских студија из менаџмента у систему здравствене заштите је јавна одбрана рада.

Поред теоријске наставе, током студија биће заступљене и следеће методе наставе:

- Интерактивне презентације у којима се предавања одвијају уз постављање питања, активно учествовање студената, визуелна средства и штампани материјали, дискусије у малим групама као активни процес у коме студенти размењују идеје, размишљања, питања и одговоре уз присуство наставника који потпомаже дискусију.
- Усмене и електронске консултације.
- Студије случаја које користе реалне сценарије из области менаџмента у систему здравствене заштите и које се фокусирају на специфичне теме и проблеме; студенти читају овакве студије случаја и потом реферишу након индивидуалног рада или рада у малим групама. Испитивање путем есеја – семинарског рада који се предаје у писменој форми и потом усмено презентује; циљ овог дела наставе је да се провере способности студента да организује и изрази властите идеје о уоченим проблемима управљања у здравственим институцијама и здравственом систему уопште.

Часови без надзора предвиђени су за индивидуални рад студената на домаћим задацима и савладавању одређеног садржаја пре одржане наставе, као и за припрему за квизове, израду пројектних задатка и завршног рада.

Стандард 2. Сврха студијског програма

Студијски програм има јасно дефинисану сврху и улогу у образовном систему, доступну јавности.

Здравствени систем у Србији се мења и све је више фокусиран на унапређење квалитета услуга и већу ефикасност. Модеран и ефикасан здравствени систем коме

Србија тежи, орјентише се ка повећању задовољства пацијента, пружању што боље неге, унапређењу система, организације, начина пружања услуга и управљања људским ресурсима. Ове промене захтевају нови сет вештина и метода рада свих запослених. Стога у систему здравствене заштите у Србији постоји велика потреба за менаџерима у систему здравствене заштите који ће бити способни да спроводе и усмеравају промене и реструктурирање система.

Министарство здравља и Медицински факултет Универзитета у Београду су препознали потребу за успостављањем свеобухватног националног студијског програма за менаџере у систему здравствене заштите и започели пројекат који финансира Европска унија а чији је један од главних циљева да се у оквиру образовног система у Србији креира и реализује свеобухватан и одржив национални образовни програм за менаџмент у систему здравствене заштите у складу са међународно признатим стандардима.

Стављањем акцента на изградњу капацитета, јачање менаџерских вештина и фокусирањем на примере добре међународне праксе из менаџмента финансирања, организације, планирања, и сл., дипломске академске студије из менаџмента у систему здравствене заштите ће имати позитиван утицај на модернизацију и побољшање здравственог система Србије.

Студијски програм је развијен уз финансијску подршку Европске уније, под покровитељством Министарства здравља и кроз сарадњу медицинских факултета у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу и Факултета организационих наука.

Наставни материјал је развијен заједничким радом реномираних европских експерата у области менаџмента здравствених система и професора Универзитета у Србији.

Студирање ће бити бесплатно за прве две генерације студената и најбоље ранжирани студенти ће по завршетку студија бити награђени студијском посетом здравственим институцијама/универзитетима широм Европе како би усавршили стечена знања. Студијске посете ће такође финансирати Европска унија кроз пројекат Обука за менаџмент у здравству.

Образовање из менаџмента у систему здравствене заштите ће допринети општем унапређењу ефикасности здравственог система. Дипломске академске студије ће у том смислу омогућити да полазници стекну потребна знања и вештине као што су управљање променама, развој здравствених установа, финансирање у здравственом систему, тимски рад и стално унапређење квалитета.

Сврха програма је да полазници усвоје знања, вештине и технике неопходне за повећање ефикасности, ефикасности и унапређење квалитета, на личном плану, на нивоу здравствених институција и целокупног система здравствене заштите.

Стандард 3. Циљеви студијског програма

Студијски програм има јасно дефинисане циљеве.

Основни циљ дипломских академских студија - мастера јесте да образују способне менаџере који ће бити кадри да руководе и управљају променама и реорганизацијом комплексног система здравствене заштите, да размишљају стратешки, раде ефикасно, максимално искористе постојеће ресурсе и на тај начин допринесу побољшању здравствених услуга и унапређењу целог система здравствене заштите.

Стандард 4: Компетенције дипломираних студената

Савладавањем студијског програма студент стиче опште и предметно-специфичне способности које су у функцији квалитетног обављања стручне, научне и уметничке делатности.

Студенти ће стећи потребна знања и вештине за управљање променама, развој здравствених установа, финансирање у здравственом систему, тимски рад и стално унапређење квалитета. Овладаће вештинама стратешког управљања комплексним здравственим системима и установама у условима промена, ограничених ресурса и високих очекивања и савладати основне постулате менаџмента – лидерство, процењивање, комуникацију, евалуацију, планирање, аналитички приступ и њихову примену у пракси.

По завшетку дипломских академских студија из менаџмента у систему здравствене заштите студенти ће усвојити системски приступ у истраживању, анализама и проценама перформанси националног здравственог система и биће способни да спроводе компаративне анализе здравствених система са освртом на финансирање и пружање услуга. Студенти ће такође стећи знања и вештине поређења међународних и домаћих здравствених политика, њихових домета и ограничења као и развоја политике уз вештину преговарања и заступања. Научиће да руководе променама у систему здравствене заштите, управљају конфликтима у здравственим институцијама, да спроводе контролу квалитета пружених услуга. Стећи ће неопходна знања како да направе финансијске планове и буџете, како да управљају пројектима и научити значај употребе података у циљу побољшања учинка и квалитета услуга у систему здравствене заштите.

Стандард 5: Курикулум

Курикулум студијског програма садржи листу и структуру обавезних и изборних предмета и модула и њихов опис.

Дипломске академске студије - мастер из менаџмента у систему здравствене заштите у свом курикулуму имају 7 обавезних предмета: *Менаџмент у систему здравствене заштите; Менаџмент и организационо понашање; Системи здравствене заштите; Финансијски менаџмент у систему здравствене заштите; Планирање људских ресурса; Планирање и развој у систему здравствене заштите и Економика у систему здравствене заштите*. Предмет Менаџмент у систему здравствене заштите упознаје студенте са основама управљања у смислу планирања, организације, финансирања и контролисања у систему здравствене заштите. У оквиру предмета Менаџмент и организационо понашање студенти ће се упознати са са главним аспектима организационог менаџмента, укључујући лидерство и управљање променама у организацији. Предмет системи здравствене заштите се фокусира на дефинисање организације и финансирања система здравствене заштите и преглед глобалних трендова у реформи здравственог сектора. Финансијски менаџмент у систему здравствене заштите обухвата моделе финансирања здравствене заштите, изворе финансирања и начине плаћања пружаоцима здравствених услуга за њихов рад. Планирање људских ресурса обухвата основе планирања људских ресурса и стратешку анализу потреба за људским ресурсима и њихово планирање. Планирање и развој у систему здравствене заштите се фокусира на увод у планирање и развој здравствених система, потребе за здравственом заштитом, основе финансирања здравствене заштите, ефикасност и једнакост у системима здравствене заштите. Предмет Економика у систему здравствене заштите бави се тржиштем у систему здравствене заштите; моделима здравственог осигурања и финансијским прописима у систему здравствене заштите.

После одслушаних обавезних предмета студенти се опредељују за 4 изборна предмета од понуђених 13 предмета. Изборни предмети су: *Епидемиологија и статистика; Унапређење квалитета и безбедности здравствене заштите; Процена здравствених потреба; Здравствена политика; Стратешки менаџмент и промене; Управљање пројектима; Лидерство у систему здравствене заштите; Обука и развој људских ресурса у здравственом систему; Процена и развој менаџерског учинка; Менаџмент и одлучивање; Анализа трошкова; Маркетинг у здравственим установама; Етика и право у менаџменту система здравствене заштите*. У оквиру изборних предмета студенти се оспособљавају да тумаче индикаторе здравља и да критички и креативно анализирају моделе унапређења организационог квалитета. Веома су значајне вештине за постављање приоритета здравствених потреба користећи клиничке и економске критеријуме и расположива средства. Здравствена политика ће студентима пружити знања и вештине неопходне за формулисање, развијање и спровођење здравствених политика. Предмети Стратешки менаџмент и промене, Процена и развој менаџерског учинка, Менаџмент и одлучивање пружају студентима знања о теоријама, методама, резултатима истраживања и практичним искуствима стратешког менаџмента и

управљања променама, и њиховој примени у здравственим установама. Студенти ће стећи знања и вештине планирања, управљања и евалуације пројеката; знања о главним приступима који су развијени у циљу контролисања трошкова здравствених служби и о трендовима њихових промена у процесу реформе здравственог система у Србији. Маркетинг у здравственим установама ће пружити студентима основна знања и вештине потребне за управљање маркетиншким функцијама у здравственим установама, као и разумевање динамике социјалног маркетинга. Предмет Етика и право у менаџменту система здравствене заштите ће пружити студентима основна знања и вештине у вези са правним и етичким расуђивањем и начинима њихове примене у процесу свакодневног одлучивања у менаџменту система здравствене заштите.

Обавезни предмети као и изборни предмети носе по 5 ЕСПБ бодова.

Стандард 6: Квалитет, савременост и међународна усаглашеност студијског програма

Студијски програм је усклађен са савременим светским токовима и стањем струке, науке и уметности у одговарајућем образовно-научном, односно уметничко-образовном пољу и упоредив је са сличним програмима на иностраним високошколским установама, а посебно у оквиру европског образовног простора.

Дипломске академске студије - мастер из менаџмента у систему здравствене заштите усклађене су са савременим трендовима и сличним програмима образовних институција Универзитета широм Европе, будући да су развијене у оквиру пројекта Обука за менаџмент у здравству који финансира Европска унија, а чији је један од главних циљева да се у оквиру образовног система у Србији креира и реализује свеобухватан и одржив национални образовни програм за менаџмент у систему здравствене заштите у складу са међународно признатим стандардима. Сви предмети дипломских академских студија из менаџмента у систему здравствене заштите су развијени заједничким радом међународних професора који предају на угледним европским универзитетима и професора Универзитета широм Србије.

Следећи Европски универзитети (између осталих) су били укључени у припремање наставних материјала појединих предмета овог студијског програма: London School of Economics (LSE), London School of Hygiene and Tropical Medicine (LSHTM), Универзитет у Мاستрихту, Универзитет у Шефилду, итд.

Дипломске академске студије - мастер из менаџмента у систему здравствене заштите су у потпуности признате од стране истакнутог Мидлсекс Универзитета у Лондону. Потписан је споразум о сарадњи између овог Универзитета и

Медицинског факултета у Београду који ће студентима омогућити да након завршених академских студија из менаџмента у систему здравствене заштите своје образовање наставе на докторским студијама у Мидлсекс Универзитету, на које ће моћи да се упишу директно, не пролазећи редовну процедуру пријављивања. Мидлсекс Универзитет се налази међу десет најбоље ранжираних универзитета у Великој Британији за менаџмент у систему здравствене заштите. Ова чињеница засигурно показује да понуђени студијски програм испуњава европске стандарде квалитета.

Приликом одређивања броја ЕСПБ бодова за сваки појединачни предмет строго се водило рачуна о захтевима Болоњске декларације. Ови захтеви су испуњени. Број од 60 ЕСПБ бодова које носи овај програм је у складу како са националним тако и са међународним захтевима. На међународном нивоу постоје студије сличних профила (додатак 6.1.2.3).

Стандард 7: Упис студената

Високошколска установа у складу са друштвеним потребама и својим ресурсима уписује студенте на одговарајући студијски програм на основу успеха у претходном школовању и провере њиховог знања, склоности и способности.

Услов за упис на дипломске академске студије - мастер из менаџмента у систему здравствене заштите је претходно остварен обим основних студија од најмање 240 бодова ЕСПБ стечених на акредитованој институцији или еквалент томе, тј. висока стручна спрема из области здравствене струке, права, економије, организационих, политичких и филозофских наука и др. Неопходни услови су и знање енглеског језика и компјутерска писменост.

Стандард 8: Оцењивање и напредовање студената

Оцењивање студената врши се непрекидним праћењем рада студената и на основу поена стечених у испуњавању предиспитних обавеза и полагањем испита.

Провера знања и оцењивање се заснивају на учествовању у свим предметима, урађеним домаћим задацима, успеху на колоквијумима и семинарима, квизовима, написаним и презентованим пројектима унапређења различитих процеса менаџмента и тесту знања са следећом дистрибуцијом:

10% - 20% учествовање (посећивање наставе, дискусија прочитаних текстова и чланака из часописа)

20% - 40% урађени домаћи задаци, колоквијуми, семинари

40% - 70% завршни испит

Похађањем и полагањем испита из обавезних и изборних предмета студент стиче укупно 55 бодова. Завршни рад носи 5 ЕСПБ, што све заједно чини 60 ЕСПБ.

Стандард 9: Наставно особље

За реализацију студијског програма обезбеђено је наставно особље са потребним научним, уметничким и стручним квалификацијама.

Сви учесници у настави са Медицинског факултета су истакнути наставници и сарадници из области јавног здравља, епидемиологије, социјалне медицине, и других научних усмерења, а велики број наставника су клиничари са екстензивним искуством у области управљања у систему здравствене заштите. Они у реализацији студијског програма учествују заједно са наставницима и сарадницима са Факултета организационих наука који су стручњаци за менаџмент и специјализоване менаџмент дисциплине.